

Toldot 5777 A study in Avimelech

1. Genesis 26:1-15

(1) There was a famine in the land—aside from the previous famine that had occurred in the days of Abraham—and Isaac went to Abimelech, king of the Philistines, in Gerar. (2) The LORD had appeared to him and said, "Do not go down to Egypt; stay in the land which I point out to you. (3) Reside in this land, and I will be with you and bless you; I will assign all these lands to you and to your heirs, fulfilling the oath that I swore to your father Abraham. (4) I will make your heirs as numerous as the stars of heaven, and assign to your heirs all these lands, so that all the nations of the earth shall bless themselves by your heirs— (5) inasmuch as Abraham obeyed Me and kept My charge: My commandments, My laws, and My teachings." (6) So Isaac stayed in Gerar. (7) When the men of the place asked him about his wife, he said, "She is my sister," for he was afraid to say "my wife," thinking, "The men of the place might kill me on account of Rebekah, for she is beautiful." (8) When some time had passed, Abimelech king of the Philistines, looking out of the window, saw Isaac fondling his wife Rebekah. (9) Abimelech sent for Isaac and said, "So she is your wife! Why then did you say: 'She is my sister?'" Isaac said to him, "Because I thought I might lose my life on account of her." (10) Abimelech said, "What have you done to us! One of the people might have lain with your wife, and you would have brought guilt upon us." (11) Abimelech then charged all the people, saying, "Anyone who molests this man or his wife shall be put to death." (12) Isaac sowed in that land and reaped a hundredfold the same year. The LORD blessed him, (13) and the man grew richer and richer until he was very wealthy: (14) he acquired flocks and herds, and a large household, so that the Philistines envied him. (15) And the Philistines stopped up all the wells which his father's servants had dug in the days of his father Abraham, filling them with earth.

2. Rashi on Genesis 26:2:1

(2) אל תרד מצרימה אל תרד מצרימה GO NOT DOWN INTO EGYPT — Because he thought of going down to Egypt as his father had gone down in time of famine. He said to him, "Do not go down to Egypt for you are a burnt-offering without blemish and residence outside the Holy Land is not befitting you".

3. Rashi on Genesis 26:7:1-10:2

(7) ולאשתו means CONCERNING HIS WIFE, just as (20:13) "Say about me (לי), He is my brother".

(1) AND AVIMELEKH OBSERVED, ET CETERA — He saw him having sexual relations.

(1) אחד ההם ONE OF THE PEOPLE — the one singled out from the people — viz., the king (cf. Targum). AND YOU WOULD HAVE BROUGHT GUILT UPON US — If he had lain with her you would have now brought guiltiness upon us (i. e. the verb is not in the future but in the conditional past tense).

(2) AND YOU WOULD HAVE BROUGHT GUILT UPON US — If he had lain with her already, YOU WOULD HAVE BROUGHT GUILT UPON US.

בראשית כ"ו:א'-ט"ו

8

(א) ויהי רעב בארץ מלכל הרעב הראשון אשר היה בימי אברהם בלוי וצחק אל-אבימלך מלך-פלשתים אברהם:
(ב) וברא אליו יהוה ויאמר אל-ימרד מצרימה שכן בארץ אשר אמר אליך: (ג) הרי בארץ הזאת והנה עמך נאמר כי-לך ולדור עך אמר את-קלי-הארצות האל ותקמתי את-השבועה אשר נשבעתי לאברהם אביך: (ד) והרביתי את-דורעך ככוכבי השמים ונסתי לך-עף את פלי-הארצות האל ותתברכו בך-עף כל-הארץ: (ה) שקב אשר-שמע אברהם בקלי וישמל משמתי מצותי חסותי והורתי: (ו) וישב וצחק בגרר: (ז) וישאלו אנשי המקום לאשתי ויאמר אחתי הוא כי ברא לאמר אשתי פרי-הזרע אניש המקום על-דבקה כרשות מרצה היא: (ח) ויהי כי ארכו-לו שם השמים וישקה אבימלך מלך פלשתים בעד השלון וירא והגה ויצחק מבחל את רבקה אשתו: (ט) ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר אף הגה אשתך ויאמר ויאמר אחתי הוא ויאמר אליו וצחק כי אמרתי פרי-אמות עליה: (י) ויאמר אבימלך מה-זאת עשית לנו למעט שכב אחד העם את-אשתך והבאת עלינו אשם: (יא) ויאמר אבימלך את-קלי-העם לאמר הנה עמיש הנה ובראשתי מות יומת: (יב) וינרע וצחק בארץ הנה והמאמ בשגה הנה מאח שערים וצרכו ויהוה: (יג) והגדל האיש וילך הלוח וילל עד כי-גדל מאד: (יד) ויהי-לו מקנה-בצאן ומקנה בקר ושבצה רבה והנאמו אתו פלשתים: (טו) וכל-הקצרות אשר קפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים ומלאים עקר:

רש"י על בראשית כ"ו:ב' א'

ב

(ב) אל תרד מצרימה, שיהיה דעתו לרדת מצרימה, כמו שפרד אביו בימי הרעב; אמר לו: אל תרד מצרימה, שאתה עולה תמרימה, ואין חניפה לארץ קדאי לה:

רש"י על בראשית כ"ו:ז' א'-י' ב'

ג

(1) ולאשתו על אשתו, כמו אמרי לי אחי הוא (בראשית כ'):
(א) כי ארכו אמר, מעתה אין לי לדאוג, מאחר שכלא אנסוה עד עכשו, ולא נזהר להיות נשקמר:
(ב) וישקה אבימלך וגומר ראהו משמש משותו:
(א) אחד העם המיוסד בעם, זה המלך:
(ב) והבאת עלינו אשם אם שכב בקר, הבאת עלינו אשם:

4. Genesis 20:1-12

(1) Abraham journeyed from there to the region of the Negev and settled between Kadesh and Shur. While he was sojourning in Gerar, (2) Abraham said of Sarah his wife, "She is my sister." So King Abimelech of Gerar had Sarah brought to him. (3) But God came to Abimelech in a dream by night and said to him, "You are to die because of the woman that you have taken, for she is a married woman." (4) Now Abimelech had not approached her. He said, "O Lord, will You slay people even though innocent?" (5) He himself said to me, 'She is my sister!' And she also said, 'He is my brother.' When I did this, my heart was blameless and my hands were clean." (6) And God said to him in the dream, "I knew that you did this with a blameless heart, and so I kept you from sinning against Me. That was why I did not let you touch her. (7) Therefore, restore the man's wife—since he is a prophet, he will intercede for you—to save your life. If you fail to restore her, know that you shall die, you and all that are yours." (8) Early next morning, Abimelech called his servants and told them all that had happened; and the men were greatly frightened. (9) Then Abimelech summoned Abraham and said to him, "What have you done to us? What wrong have I done that you should bring so great a guilt upon me and my kingdom? You have done to me things that ought not to be done. (10) What, then," Abimelech demanded of Abraham, "was your purpose in doing this thing?" (11) "I thought," said Abraham, "surely there is no fear of God in this place, and they will kill me because of my wife. (12) And besides, she is in truth my sister, my father's daughter though not my mother's; and she became my wife.

בראשית כ': א'-י"ב

(א) וישע משום אברם ארצה הנגב בין קדש ובין שור הגר בגרר: (ב) ויאמר אברם אל-שרה אשתו אלהי הוא וישלח אבימלך מלך גרר וישח את-שרה: (ג) ויבא אלהים אל-אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנה מת עליה אשה אשר-לקחת והיא בעלת בעל: (ד) ויאבימלך לא קרב אליה ויאמר אדני הני גמי-בעדיך מתוך: (ה) הלא הוא אמר-לי אלהי הוא וקרא-בם-הוא אמרה אנהי הוא בתם-לכרי ובנקלו כפי עשי

וי זאת:

(ו) ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי בדעתי כי בתם-לכרי עשית זאת ואקשך גם-אנכי אותך מחטאי עלי-כן לא-נסתתף לנגע אליה: (ז) ועשה השב אשת-האיש כי-נביא הוא ויהפיל בעדו וזנה ואם-אנינו משיב דע כי-מות תמות אשה וכל-אשר-לך: (ח) וישכם אבימלך בבקר ויקרא לכל-עבדיו וידבר את-כל-הדברים האלה באזניהם וירצו האנשים מאד: (ט) ויקרא אבימלך לאברם ויאמר לו מה-עשית לנו ומה-חטאתי לך כי-הבאת עלי ועל-ממלכתי חטאה גדלה מעשים אשר לא-עשו עשית עמדי: (י) ויאמר אבימלך אל-אברם מה ראית כי עשית את-הדבר הזה: (יא) ויאמר אברם כי אמרתי רק איוודת את אלהים במקום הזה והרגידי על-דבר אשתי: (יב) וגם-אמנה אחתי בת-אבי הוא אף לא בת-אמי ונתתי-לי לאשה:

5. Rashi on Genesis 20:11:1-12:1

(11) SURELY N THERE IS O FEAR OF GOD — When a stranger arrives in a city do people ask him about what he would like to eat or to drink, or do they ask him about his wife—"Is this your wife?" or "Is this your sister?" (Bava Kamma 92a) (Surely if they ask at all, it is about his needs; if they ask regarding his relationship to the lady accompanying him, it is evidence that they are not God-fearing people!) (1) SHE IS MY SISTER, THE DAUGHTER OF MY FATHER — And the daughter of the same father is permitted to be married to a descendant of Noah, for the paternal relationship is not taken into consideration in the case of the marriages between idolators (i.e. the "Sons of Noah"). He answered them in this way in order to bear out his former statement that she was his sister. If, however, you ask, "But was she not his brother's daughter? (see chapter 11:29, and so she was granddaughter of Terah, Abraham's father), then I reply, one's children's children are considered as one's own children. Thus, too, did he say to Lot, (13:8) "For we are brethren" (although the relationship was that of uncle and nephew, as here it was that of uncle and niece).

רש"י על בראשית כ': י"א-א'

י"ב: א'

(יא) רק אין יראת אלהים אכסנאי שבא לעיר על עסקי אכילה ושתייה שואלין אותו או על עסקי אשתו שואלין אותו? אשתך היא או אחותך היא? (בבא קמא שם): (א) אחתי בת אבי הוא ופת אב ממקרת לכן נח, שאין אבהות לגוי וכדי לאמת דבריו השיבם כן ואם תאמר והלא בת אחיו הייתה? בני כרים חרי הן כבדים, וקרי היא בתו של תרח וכך הוא אומר ללוט כי אנשים אחים אנתו (בראשית י"ג):

6. Ramban on Genesis 26:1:1

(1) ...Aside from the previous famine that had occurred in the days of Abraham: Perhaps there had not been a famine in the whole world until the days of Abraham (Pirke de Rabbi Eliezer 26) and therefore the Torah counts from then. For what is the need to mention this? And the correct answer in my eyes is that they remembered that first famine and they told each other about it - that because of it Abraham went down to Egypt and God gave him great honor. And therefore Isaac wanted to go in the path of his fathers, to go down there until it was said to him, "Do not go down to Egypt." And the reason he was prevented, our Rabbis say, "You are the flawless offering and outside of the land is not appropriate for you." (Bereshit Rabba 64:3). And in my opinion this is a further hint to the future. For the exile of Abraham in Egypt because of famine was a hint that his children would be exiled there, and when he went to Avimelech, this was not an exile because he settled there of his own will. However, Isaac's descent there because of the famine hints at an exile, for he was exiled from his place against his will and he went to another land. And his exile from his place was to the land of the Philistines which was the land where his father lived. And it hints at the Babylonian exile for this is the place where their fathers lived for they came from Ur. And know that this exile hints at the story of Isaac when they didn't take his wife and he only had exile and fear. And from the beginning he said, "The person who touches this man and his wife shall surely die," (Bereshit 26:11) and after some days he took it back and said, "Leave us." (Ibid. 26:16) And then afterwards they came back to him and made treaties with him. And thus in the Babylonian exile, they were exiled there because of the fear of famine, and from the time they were there, they were not enslaved and not oppressed. Rather their great ones were ministers in the kingdom and afterwards they said, "Who among you from all of his nation is his God with him and he will ascend." (Ezra 1:3). And the ministers from across the river warned them and afterwards they nullified the building and it was nullified until a time afterwards when they came back and gave them permission to build. And they warned them and said to them, "It is enough for the to offer sacrifices to the God of Heaven and pray for the life of the king and his sons." (Ibid. 6:10). To Avimelech the king of the Philistines: It is not know if this is the same Avimelech who was in the days of Abraham or if every king of the Philistines at that times was called that. For also in the days of David, he was called Avimelech. And the opinion of Unkelos is that it was his son. And the reason that Isaac went to Avimelech was that it was his idea to go down to Egypt and he went to Avimelech who had a treaty with his father, perhaps they would treat him well during the days of the famine and he wouldn't need to go down to Egypt. And, in fact, Avimelech did not touch him or his household at all because of the treaty with Abraham. However, the people of the place asked him by way of an innocent question about his wife and he said she was his sister. And even so, the king didn't touch her nor any man from his people because they remembered the issue with Abraham. And this is why he said that "one of the nation" almost slept with her. That is to say, "I didn't touch her and I was careful of her but it almost happened that one of the people of the land made a mistake about her and you would have brought upon us guilt like the sin we had on us with regard to your father.

רמב"ן על בראשית כ"ו:א:א'
(א) מלבד הרעב הראשון אשר היה

בימי אברהם

אולי לא היה רעב בעולם עד ימי אברהם (פרקי דר"א כו) ועל כן ימנה הכתוב ממנו כי מה צורך להזכיר זה והנסך בעיני כי זה להגיד כי היו זוכרים אותו הרעב הראשון ומספרים עליו שנעבודו ירד אברהם למצרים ושם עשה לו השם כבוד גדול ולכן היה יצחק חסץ ללכת בדרך אבותיו לירד שם עד שנאמר לו אל תרד מצרימה וטעם המניעה אמרו רבותינו (ב"ר סד ג) אתה עולה תמימה ואין חוצה לארץ כדי לך ולדעתו נכלל עוד בענין רמיזה בעתיד כי גלות אברהם אל מצרים מפני הרעב רמז שיגלו בניו שם ולכתו אל אבימלך לא היה גלות כי שם היה יושב ברצונו אבל ירידתו של יצחק שם מפני הרעב ירמז לגלות כי גלה ממקומו בעל כרחו והלך אל ארץ אחרת והנה היה גלותו ממקומו אל ארץ פלשתים שהיא ארץ מגורי אביו וירמז לגלות בבל שהוא מקום מגורי אבותם שהיו באור כשדים ודע כי הגלות הנזכר ירמז למעשה יצחק כאשר לא לקחו אשתו ולא היה לו שם רק הגלות והפחד ומתחילה אמר הנוגע באיש הזה ובאשתו מות יומת ולימים חזר בו ואמר לך מעמנו ואחרי כן חזרו אליו בברית וכן גלות בבל גלו שם מפני זלעפות רעב ומעת היותם שם לא עבדום ולא ענו אותם אבל היו גדוליהם שרים במלכות ואחרי כן אמרו מי בכם מכל עמו יהי אלהי עמו ועל (עזרא א ג) והזדירו עליהם שרי עבר הנהר והפנותו ואחרי כן בטלו הבנין והות בטלא עד זמן ועידן אחרי כן חזרו ונתנו רשות בבנין והזדירו ואמרו די להון מהקרבין יחזיקין לאלה שמאי ומצלין לחיי מלכא ובגוהי (שם ו י) "אל אבימלך מלך פלשתים" - לא נודע אם הוא אבימלך אשר היה בימי אברהם או שכל מלך פלשתים בעת ההיא יקרא כן כי גם בימי דוד יקרא אבימלך ודעת אונקלוס שהיה בנו וטעם וילך יצחק אל אבימלך כי היה בדעתו לרדת מצרימה והלך אל אבימלך בעל ברית אביו אולי ייטיב עמו בימי הבצורת ולא יצטרך לירד למצרים והנה אבימלך מפני בריתו של אברהם לא נגע בו ולא בביתו כלל אבל אנשי המקום המה בקשו ממנו דרך שאלה על אשתו והוא אמר אחותי היא ואף על פי כן לא נגע בה המלך ולא איש מאנשיו כי היו נזכרים בענין אברהם ולכך אמר כמעט שכב "אחד העם" יאמר אני לא נגעתי בה ונשמרתי ממנה אבל קרוב היה שיכשל בה אחד מאנשי הארץ והיית מביא עלינו אשם כאשר היה עלינו חטא בענין אביך

7. Orot Hakodesh 3:342

In the purification of the soul any ethical damage, even distant and slight, can be felt by the internal expression of the inner morals, and any ethical revelation reveals its level through a spiritual revelation elevation of the neshamah and the sharpness of sanctity. In the elevated impression the Torah is impressed in its entirety and its branches all of them with the Aspekariah of the Neshamah. This is the attribute of Avraham Avinu, who observed the entire Torah even before it was given, who could gaze into the carved rock, who can in any case with ease according to this attribute reach the level that with the aid of the Torah the light of Avraham Avinu may shine on him...

8. Bereishit Rabbah 64:1-2

- (1)
- (2)

ח. בראשית רבה ס"ד:א'-ב'

(א) ויהי רעב בארץ - (תהלים לו) יודע ה' ימי תמימים, זה יצחק. ונחלתם לעולם תהיה, גור בארץ הזאת. לא יבשו בעת רעה, ברעתו של אבימלך. ובימי רעבון ישבעו, ויהי רעב בארץ:

(ב) (משלי י) לא ירעב ה' נפש צדיק, זה יצחק. גור בארץ הזאת והות רשעים יהדוף, זה אבימלך. ויהי רעב, עשרה רעבון באו לעולם: אחד בימי אדם הראשון, (בראשית ג): ארוחה האדמה בעבורך. אחד בימי למך, (שם ה): מן האדמה אשר אררה ה'. אחד בימי אברהם, (שם יב): ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה. ואחד בימי יצחק, ויהי רעב בארץ. ואחד בימי יעקב, (שם מה): כי זה שנתים הרעב. ואחד בימי שפוט השופטים, שנאמר (רות א): ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב בארץ. ואחד בימי דוד, (ש"ב כ"א): ויהי רעב בימי דוד. ואחד בימי אליהו, (מ"א יז): ה' אלהים וגו'. ואחד בימי אלישע, (מ"ב ו) ויהי רעב גדול בשומרון. ואחד שהוא מתגלגל ובה לעולם. ואחד לעתיד, שנאמר (עמס ח): והשלחתי רעב בארץ, לא רעב ללחם, ולא צמא למים וגו'. ר' שמואל בר נחמן אמר: עיקר אוחנמיאיה שלו, היה בימי דוד, ולא היה ראוי לבא אלא בימי שאול, אלא על ידי שהיה שאול גרופית של שקמה, גילגלו הקב"ה והביאו בימי דוד. שילא חטא ויוחנא משתלמא! אמר רבי חייא רבה: משל לזגג, שהיה בידו קופה מליאה כוסות ודיטרותין, ובשעה שמבקש לתלות את קופתו, היה מביא יתד ותקעה ונתלה בה, ואחר כך היה תולה את קופתו. לפיכך כולם לא באו בימי בני אדם שופים, אלא בימי בני אדם גבורים, שיכולים לעמוד. ר' ברכיה תוה קרי עליהן, (ישעיה מ): נתן ליעף כח. ר' חלבו אמר: שנים באו בימי אברהם. ר' אחא אמר: אחד בימי אברהם, ואחד בימי למך. ורעב שבא בימי אליהו, רעב של בצורת היה, שנה עבדא ושנה לא עבדא. רעב שבא בימי אלישע, רעב של מהומה היה (מלכים ב ו): עד היות ראש חמור בשמונים כסף. רעב שבא בימי שפוט השופטים. רבי הונא בשם רבי אחא אמר: מ' ושתיים סאין היו ונעשים מ"א. והא תני: לא יצא אדם לחוץ לארץ, אא"כ היו סאתים של חטים תולכים בסלע. אמר ר' שמעון: אימתי? בזמן שאינו מוצא ליקח, אבל מוצא ליקח אפילו סאה בסלע,

לא יצא לחול:"